

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 24

Haugeveien barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

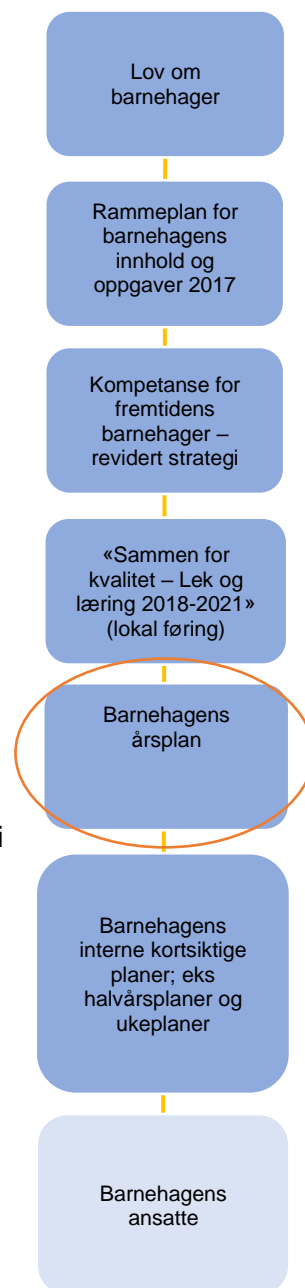
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

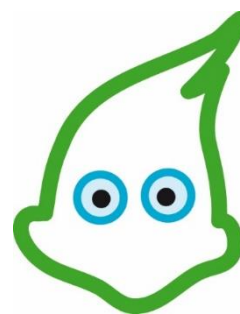

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål.....	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	7
1.3.1 Ser barnet	7
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	8
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	9
– medvirkende barn i lek og læring.....	9
2.1 Tilknytning	9
2.2 Lek	9
2.3 Læring	10
2.4 Barns medvirkning	10
2.5 Vennskap og felleskap	11
2.6 Mangfold	12
3.0 Barnehagens tema/prosjekt.....	13
3.1 Fagområder	13
3.1.1 Språk som basiskompetanse.....	15
3.1.2 Matematisk kompetanse	16
3.2 Digitale verktøy	17
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	18
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	18
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	19
4.2.1 Dokumentasjon	19
4.2.2 Vurdering	20
4.2.3 Oppfølging	20
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	20
I. Barnesyn og læringssyn	21
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	22
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring	23
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	23

V.	Overganger	24
a.	Tilvenning i barnehagen	24
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	24
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	25
VI.	Foreldremedvirkning	26
VII.	Bærekraftig utvikling	26
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	26
IX.	Barns seksuelle helse	27

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

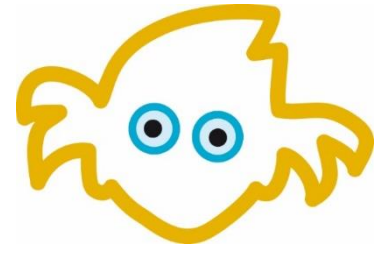
Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompet

1.0 Barnehagens innledning

Haugeveien barnehage åpnet i august 2016. Barnehagen ligger ytterst på Nordnes, ved inngangen til Nordnes parken. I gamle dager var det et repslageri i huset her, senere ble det en malingsfabrikk og nå har barnehagen inntatt lokalene. Vi er en sentrumsbarnehage, er nabo med Akvariet, og har kort vei til bibliotek, museum og teater. Samtidig har vi rolige og grønne omgivelser og parken med havutsikt rett utenfor døren. I tillegg til hovedhuset vårt i Haugeveien 40, har vi også et lite hus inne i parken. Der var det tidligere en lekeplass. «Haugeknatten», til hverdags ofte bare kalt «Knatten», er navnet vi har gitt det lille huset og lekeplassen der.

1.1 Struktur og organisering

I Haugeveien barnehage kan det være et varierende antall barn i alderen 0-6 år. I det kommende året regner vi med å bli ca. 58-62 barn. Vi har 4 hjemmeområder, som vi gjerne kaller avdelinger. Det er Dikkedokken, Sjøfareren, Tamburen og Festningen. Avdelingene fungerer som trygge havner for barna. Det er her de fleste daglige aktiviteter finner sted, som å spise, leke og ha samlingsstunder med gruppen sin. Barnehagen har også noen fellesarealer til bruk for alle barna, blant annet det lille huset og den ekstra lekeplassen ved «Haugeknatten».

Haugeknatten

1.2 Metodevalg

Når vi har valgt metoder har vi sett at vi bare kan nærme oss rammeplanens intensjoner ved at hvert enkelt barn blir sett og ivaretatt ut fra sine behov. Det handler om trygghet og trivsel, om relasjonen mellom personalet og barna, og om barnets opplevelse av vennskap og felleskap. Vi ser på trygg tilknytning som en forutsetning for læring og utvikling. Vi vil at alle barna hos oss skal få være del av et barnehagemiljø med glede, humor og varme, der vi alle tar vare på hverandre. Personalet i Haugeveien barnehage har opplæring i ulike samspillmetoder, blant annet Dialog, CoS (Circle of Security) og ICDP. Slike metoder støtter den voksne i å være oppmerksom, og i den voksnes arbeid med sin rolle og relasjon til barna. Vi vedlikeholder disse tankene og metodene gjennom aktivt å bruke dem i samværet med barna, og i vårt planleggingsarbeid. ICDP bruker 8 prinsipper for godt samspill: 1. Vis at du er glad i barnet 2. Se og følg barnets initiativ 3. Ta del i barnets følelser 4. Gi ros og anerkjennelse 5. Felles oppmerksomhet - felles opplevelse 6. Gi mening til opplevelser 7. Lag sammenhenger 8. Hjelp til selvhjelp

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

I vår barnehage vil vi hver dag gjøre vårt beste for å vise vår grunnleggende respekt for barndommens egenart, og de tre grunnverdiene.

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

Hos oss vil det si at vi:

- viser at vi er glade for at barnet kommer
- vil gjøre alt vi kan for å forstå og respektere hvert barns egenart
- viser interesse for det barn forteller, og hvem de er

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

Hos oss vil det si at vi:

- kan være fysisk nær, gi en klem og ha et ledig fang
- gir trøst, det er lov å være lei seg
- har glede og humor, og plass til litt tull og tøys
- oppmuntrer til empati og forståelse for andres følelser

1.3.3 Inkluderende

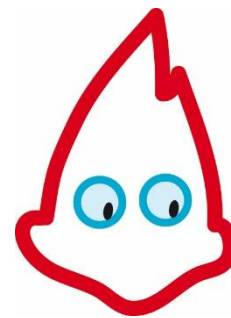
«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

Hos oss vil det si at vi:

- gir oppmerksomhet til det enkelte barn, for eksempel i sanger med navn og bidrar til at barnet blir sett i gruppen ved å gjenta det barnet sier for de andre
- har samlingsstunder, måltider og felles lek for hele gruppen
- har lek og aktiviteter i smågrupper
- bidrar til at barna kan samarbeide og hjelpe hverandre

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Våre mål:

- At alle barn får et godt første møte med barnehagen
- Alle barn skal føle seg så trygg i barnehagen at de kan vise alle sine følelser
- Alle barn skal ha noen voksne i barnehagen som de kan komme til for å få hjelp, støtte og trøst av, glede seg sammen med, og som kan hjelpe å få i gang lek
- Barn er trygg i barnehagen når vi ser at de tør å prøve noe nytt, noe de ikke helt får til, noe man ikke kan fra før
- Trygg tilknytning viser seg når barnet vil medvirke, påvirke, krever sin plass og å bli tatt på alvor

Hvordan vi kan nå målene:

- Vi har en førstegangssamtale med alle foreldre til nye barn, slik at vi raskt får noen gode tips til hva som skal til for at barnet skal trives i barnehagen
- August og september vier vi til temaet «velkommen til oss» og «meg selv og vennene mine», med vekt på å bli kjent med hverandre, lage gode lekegrupper og samlende leker og aktiviteter
- Personalet bruker prinsippene for godt samspill
- Vi gir barn forståelse, trøst og nærhet, også når vi ikke kan innfri viljen
- Vi er til stede

2.2 Lek

Våre mål:

- Alle barn skal få oppleve å ha noen å leke med
- Det må være variasjon i lekemulighetene, leketema og materialer

- Alle barn skal få oppleve at god lek beskyttes av de voksne
- Alle skal få rom og tid til å holde på litt for seg selv

Hvordan vi kan nå målene:

- Vi veksler mellom små og litt større lekegrupper
- Personalet er «på gulvet», deltar og forplikter seg i leken
- «Levende rom», vårt fysiske miljø forandrer seg med barns interesser
- Voksne bidrar til å regulere, for eksempel hvor mange barn kan leke på dette rommet og verner god lek fra forstyrrelser

2.3 Læring

Våre mål:

- Alle barn skal få bruke alle sansene og delta i læringsprosjekter som inviterer til å lære med hele kroppen og hele seg
- Alle barn skal bli introdusert til fagområdene gjennom tverrfaglig arbeid med tema
- Alle barn skal få undre seg sammen med andre
- Alle barn skal få oppleve ro til å undersøke saker på egenhånd

Hvordan vi kan nå målene:

- Ta utgangspunkt i barns interesser. Hva vil barnet lære noe om?
- Undrende og utforskende holdning. Ikke gi «fasit» hver gang barn lurere på noe
- La barna gjøre selv
- Legge til rette for rolige rom, der barn kan få utforske sammen og alene
- Lage små stasjoner for lek og utforskning, endre materiale fra tid til annen
- Bidra med inspirasjoner, planlegge for tverrfaglige arbeid, presentere barn for arbeidsmåter fra alle fagområdene
- Snakke med barn om deres egen læring

2.4 Barns medvirkning

Våre mål:

- Alle barn skal kjenne at de kan påvirke sin egen hverdag i barnehagen. For eksempel at eget leketema eller egne interesser virker inn på barnehagens planlegging.
- Alle barn skal oppleve at deres initiativ, signaler, meninger og ulike ytringer møtes med respekt.

Hvordan vi kan nå målene:

- Personalet lytter aktivt til barns fortellinger, både de som er med ord og de som er med kroppen.
- Vi tar leken på ramme alvor, for vi respekterer lekens plass i barnas liv og forstår at å gi leken stor plass er den viktigste medvirkningen barna kan ha i barnehagen
- Personalet passer på at alle barn får oppleve demokratiske prosesser med betydning for planer, innhold og aktiviteter – og får oppleve å måtte tilpasse seg i fellesskapet.

2.5 Vennskap og felleskap

Våre mål:

- Alle barn skal føle seg verdifull i fellesskapet, at det er viktig og fint at de kommer, og savnes når de ikke er der
- Alle skal få oppleve vennskap med andre barn
- Alle skal kjenne seg inkludert
- Alle skal få oppleve gleden ved å være sammen om felles opplevelser og gjøre erfaringer sammen med andre

Hvordan vi kan nå målene:

- Alle barn skal få fortelle noe i samlingsstunden og få oppmerksomhet
- Alle skal få oppleve at voksne snakker pent om barnet til andre barn
- Vi planlegger og gjennomfører aktiviteter som kan gi barna noe å glede seg over sammen her og nå, noe å utforske, undre seg over, prate om. Det kan være i hverdagens lek, i samlingsstunder, bøker vi leser sammen, turer i nærmiljøet, arbeid med fagområdene
- Prosjektet «levende rom» tar sikte på å inspirere og støtte felles leketema
- Vi vil aktivt arbeide for et varmt, raust og inkluderende miljø

2.6 Mangfold

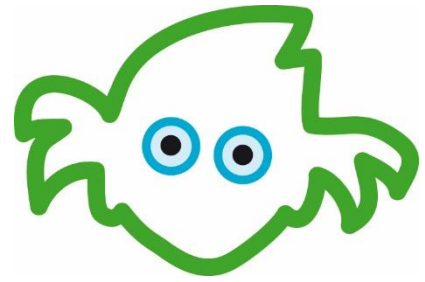
Våre mål:

- Alle barn skal oppleve at vi gir plass og oppmerksomhet til deres språk, kultur, uttrykk og at de får sette sitt preg på barnehagen
- Alle skal oppleve at mangfold omtales positivt
- Alle barna i barnehagen skal få delta i aktiviteter som viser mangfold i tilknytning til FN – dagen.
- Alle barn skal få kjenne at vi viser interesse for og følger opp det unike og fantastiske ved hvert barn

Hvordan vi kan nå målene:

- Foreldresamarbeid, hvilke ønsker har de?
- Vi er bevisst vårt ansvar som rollemodeller, og omtaler andre kulturer, religioner, livssyn, tradisjoner og familienes valg med respekt
- Vi feirer mangfoldet en uke til ende og lager en skikkelig markering av FN-dagen i oktober
- Barna møter et mangfold av fortellinger, sanger og mat
- Et mangfold blir synlig gjennom skiftende bilder på veggene, og i valg av leker og utstyr
- Vi markerer det samiske folkets dag

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

3.1 Fagområder

Tverrfaglig arbeid med tema

Vi vil introdusere barna for en tverrfaglig, undrende og utforskende arbeidsmåte. Vår tilnærming handler om at barna får møte innhold og arbeidsmåter fra rammeplanens syv fagområder gjennom helhetlige arbeid med tema. For eksempel vil voksne og barn sammen telle, sortere, male, lese, synge, fortelle historier og høre på musikk i tilknytning til alle tema. Noen temaer innbyr til å ha hovedvekt på tekstarbeid, andre er mer rettet mot realfagenes arbeidsmåter. Hver avdeling velger et utvalg de vil jobbe med knyttet til hver temaperiode, slik at de får mulighet til å tilpasse, fordype seg og bli godt kjent med hvert tema. Avdelingenes barnegrupper (med ulike alder og interesseområder) skal påvirke og ha betydning for retning og utfall for temaarbeidet. Det åpner opp for ulike valg, tolkninger og variasjoner i hver temaperiode – og vil gi oss et spennende mangfold gjennom hele barnehageåret.

Årets temaperioder:

MÅNED	TEMA og markeringer
August/september	VENNSKAP
Oktober/november	EVENTYR OG FORTELLINGER Hver avdeling velger eventyr og fortellinger ut fra barnas alder og interesser. I tillegg vil vi markere 'FN dagen' 24.oktober. Og i slutten av oktober, <i>En magisk dag</i> (vår versjon av Halloween).
Desember	FØRJULSTID
Januar/februar/mars	EN ÅPEN, EKSPERIMENTERENDE PERIODE Her er emnet ikke bestemt. Tema kan være noe som vokser fram fra barns interesser og medvirkning, fra arbeid med andre emner osv. Eksempler på dette kan være eksperimenter knyttet til matematikk/realfag som tall, former, kontraster, fysikk/kjemi osv.
Mars/april/mai	'I VÅR VERDEN HAR VI ... Vi undrer oss over det som finnes (eller ikke finnes) rundt oss. Dette kan være naturfenomener, fantasifenomener, insekter & småkryp, naturen som våkner til liv om våren, «kulturelle markeringer» m.m. Også her vil barns medvirkning få stor plass.
Juni	SOMMER Vi har avslutning av barnehageåret og tilvenning for barn som skal bytte avdeling til høsten.

Levende rom.

I dette barnehageåret fortsetter vi med «levende rom». Det vil si å endre rom, fysisk miljø og tilrettelegging for å skape et variert og mangfoldig miljø for lek og læring. Vi forandrer på det fysiske miljøet for å støtte planlagte prosjekter, for eksempel tema-arbeidene. Men utforsking av rommenes muligheter kan også være uplanlagt og knyttet til barnas medvirkning. Vi ønsker å ta barns medvirkning på alvor, blant annet ved å la deres interesser og behov få innvirkning på hvordan vi tilrettelegger rom og materialer vi setter fram. Idealet vårt er at det fysiske miljøet forandrer seg gjennom året og blir levende i takt med temaarbeidene våre og det vi ser at barn er opptatt av. Vi har også tenkt å fortsette å prøve oss fram med hvordan romlige forhold kan hjelpe fram vennskap og fellesskapsopplevelser blant barna. Og hvordan kan vi få til at barn får tid og rom til å holde på litt for seg selv?

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Vårt hovedmål er å bidra til at hvert barn får utvikle språket og sin språkforståelse.

Hvordan vi kan nå målet:

- Den gode samtalen. Barna skal få fortelle og bli lyttet til, og få lytte til andre, øve på turtaking og få erfare at de voksne tar ansvar for å slippe alle til.
- Vi voksne setter ord på det som omgir oss i hverdagen og som vi opplever sammen, både ting, hendelser, tanker og følelser
- Både barn og voksne får fortelle, lese eller «lese», synge og dramatisere
- Personalet presenterer barna for nye tekster, ord og begreper - for eksempel i tilknytning til arbeid med fagområdene
- Vi henger opp bilder som kan stimulere barnas lyst til å fortelle med egne ord, og som gir visuell støtte til å forstå mer

- Personalet har et aktivt forhold til bokhylla, slik at barna får tilgang til vekslende utvalg av bøker, både faktabøker, eventyr, dikt og rim, sangbøker osv.
- Barna får muligheter til å erfare og forstå ord og begreper med hele kroppen og alle sansene. For eksempel smake på søtt og salt, kjenne på varmt og kaldt, gå fort eller sakte.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Vårt hovedmål er å bidra til å stimulere barnas matematiske kompetanse.

Hvordan vi kan nå målet:

- Vi bruker matematiske ord og begreper på det som omgir oss i hverdagen
- Barna får telle og sortere i mange hverdagslige situasjoner, hvor mange barn er i samlingsstunden? Hvor mange fat, kopper og skjeer trengs når vi dekker på bordet i dag?
- Personalet legger til rette for å utforske, sortere, telle og leke med ulike former, for eksempel når vi legger puslespill, eller bygger med Duplo eller Lego.
- Vi studerer, kikker på og sorterer funn, gjerne fra en tur i parken. Prøver å finne lignende former eller farger eller arter, og lager grupper. Sorterer etter størrelse, fra minst til størst, kanskje. Eller kanskje vi skal veie dem, og sortere fra lett til tung? Hovedgrupper og undergrupper og under-under-grupper

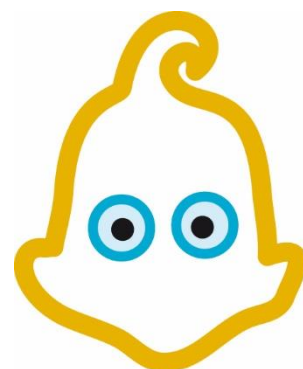
3.2 Digitale verktøy

Vårt hovedmål er at digitale verktøy skal være en berikelse i barnas læringsmiljø

Hvordan vi kan nå målet:

- Personalet er aktive sammen med barna når digitale verktøy brukes
- Barna får erfaring med å bruke vår Smartboard
- Barn og personale søker digitalt etter informasjon og inspirasjon, for eksempel i tilknytning til arbeid med tema.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

Vi bruker et mangfold av metoder for å få til refleksjon over egen praksis, hvor er vi nå og hvor vil vi? Både i hele personalgruppen, avdelingsvis og i ledermøter for pedagogene. Pedagogiske ledere skaper forbindelse mellom det som skjer der og til avdelingen sin. Videreutvikling av praksis skjer ved å praktisere, erfare og reflektere. I år vil vår oppmerksomhet rettes spesielt mot det nye tillegget i loven om at alle barn skal ha det trygt og godt i barnehagen. Vi skal ha et barnehagemiljø preget av varme, her skal ingen utestenges. Barnestemmen skal fram, og få påvirke barnehagens innhold.

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Lek, inkludering og relasjonskompetanse

I januar 2021 ble barnehageloven endret, og vi fikk nye paragrafer knyttet til det psykososiale barnehagemiljøet.

Det er alltid de voksnes ansvar å skape et trygt og godt leke- og læringsmiljø for alle. Et miljø der alle barn inkluderes, og der alle gis en opplevelse av både å høre til og å bli hørt.

Dersom barnehagen skal skape et inkluderende miljø er det avgjørende at leken får en sentral plass i barnehagens utviklingsarbeid. Barns lek har egenverdi og er barnas viktigste arena for utvikling av vennskap, sosial kompetanse, empati og følelsen av fellesskap.

Personalet må være bevisste sin rolle i barnas lek. De må observere, analysere, støtte, delta og veilede barna i leken.

OMRÅDER TIL UTVIKLING – Haugeveien barnehage

- Utvikling av voksnes deltagelse i leken inne og ute. Aktive og sensitive voksne. Målet er at barna opplever voksne som er aktive i leken og 'bygger bro' mellom barna.
- Selvrefleksjon i møte med barnas lek. Flere voksne som er trygg på egne vurderinger og på egen rolle i leken. Rom for å øve – hva skal til for å se barnas behov og for å bli en «god leker»?
- Holde 'lek-begrepene' levende i personalgruppen. Gi rom for at det kan være flere forståelser for hva lek er. Dette kan inkludere flere, og gi mer åpenhet og variasjon i leken.
- Det fysiske lekemiljøet: Jobbe for et inspirerende leke – og læringsmiljø i «bevegelse». Få oversikt via sortering, system og orden. Bedre og mer kreativ bruk av 'det fysiske rom' og leker/materialer skaper engasjement. Bidrar til kreative løsninger, fantasi og utvidelse av leken.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

Dokumentasjon i barnehagen har flere formål. Et av formålene er å informere foreldrene, eier og andre interesserte. Et annet formål er å hjelpe personalet til å se sin egen praksis bedre.

Dokumentasjon som personalet reflekterer over sammen kan bidra til felles læring i personalgruppen, og utvikle vårt arbeid for å støtte barns trivsel og læring i barnehagen.

Vi vil i større grad inkludere barnestemmen i vår dokumentasjon. Samtaler, både spontane og systematiske, brukes som en del av dokumentasjonen når vi skal planlegge barnehagens innhold videre.

4.2.2 Vurdering

I utviklingsarbeidet det kommende barnehageåret vil vi fortsette arbeidet vårt med å utvikle et inkluderende leke- og læringsmiljø. Hvordan det går med dette prosjektet skal også være vårt vurderingsområde.

Vi vil ha en løpende vurdering av prosjektet gjennom avdelingsmøter, ledermøter og i ressursteamet vårt. Hvordan er framdriften, og hvordan ønsker vi at leken er inkluderende og kan legges til rette for alle? Har alle venner og noen å leke med? Hva må til for at de ansatte blir med å leke? Hvordan kan barna medvirke i utforming av leken, hva opptar dem, og hva blir de interessert i å gjøre mer av?

I årsplanen prøver vi å vise hvor vi er i det pedagogiske arbeidet vårt nå, og hvor vi er på vei. I månedsbrev vil foreldrene få dokumentasjoner og vurderinger fra utviklingsområdet fra avdelingene.

4.2.3 Oppfølging

Vi vil bruke tid på planleggingsdagene til å følge opp utviklingsarbeidet vårt. Vi bruker gjerne lærende møter på tvers av avdelingene og oppsummeringer i plenum, slik at vi får høre hverandre. Vi følger opp innspill og endringsforslag som kan forbedre prosjektet vårt og prøver å slutte med det som ikke virker.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Barn er kompetente, og deres medvirkning er avgjørende for at utviklingsarbeidet vårt lykkes. Personalet i barnehagen vil lytte til barnas innspill, både de som er med ord og de som er non-verbale, og følge opp utviklingsprosjektet i retninger som barnas interesser kan ta oss.

Foreldrenes medvirkning starter med den daglige kontakten med personalet på avdelingen og foreldresamtalene der. Vi prøver også å gi alle foreldre god informasjon gjennom månedsplaner, månedsbrev og foreldremøter.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

I vår barnehage ser vi på barn som kompetente, unike og verdifulle. Barndommen er verdifull i seg selv, og er ikke bare en forberedelse til voksenlivet. Alle har ulike behov og hos oss vil vi anstrenge oss for å lære hvert enkelt barn å kjenne, slik at vi kan se og forstå de individuelle behovene. I dette perspektivet er ulik og individuell behandling ikke urettferdig.

Vi ønsker å bidra til å gi barna mestringsfølelse, en tro på seg selv og sine egne vurderinger. Vi vil ikke begrense dem, men veilede. Vi vil undre oss sammen uten å alltid «ha svaret».

Barn trenger mye varme, omsorg og trygge relasjoner til voksne for å kunne bruke hele seg selv i lek og læring. Barnets meninger og følelser må bli møtt med respekt, slik at barnet kan føle seg fri til å vise hva de liker og hvem de er. Trygge barn er utforskende og lærende i sin tilnærming til verden.

I barnehagen vår vil vi ha et inkluderende og varmt miljø, som lar seg prege av barn som opplever trygghet og trivsel. Dette skaper grunnlag for å oppleve fellesskap og vennskap.

Barn skiller ikke mellom lek og læring. Eller mellom læring med hodet og læring med kroppen. Fakta og fantasi kan gå hånd i hånd, og berike hverandre. Barn kan lære av alt, i

alle situasjoner og med alle sansene. Barn lærer gjennom egne erfaringer, ved å delta og prøve selv. Vi ser det som en viktig oppgave å gi egne erfaringer og inspirasjon til felles leketemaer som kan bearbeides i leken, og å få erfare mange former for lek. Vi tror prosesser i lek og læring er viktigere enn å prøve å nå bestemte læringsmål. Vi håper at tiden i barnehagen kan bidra til at hvert barn finner fram til noen gode læringsstrategier og kanskje får en begynnende bevissthet om hvordan man kan lære seg noe. Derfor prøver vi av og til å spørre «hvordan lærte du deg dette nye som du kan?»

I vår barnehage vil vi ha et fysisk miljø som er levende. Det vil si at bilder, bøker, materialer og utstyr gjenspeiler de aktuelle temaene vi jobber med. Miljøet skal tilrettelegges slik at det støtter emnearbeidene og barnas interesser. Og peker mot neste skritt og progresjon i arbeidet. Vi tenker at det er det fysiske miljøet som skal tilpasses barnas lek og utvikling, ikke barnas lek som skal tilpasses de fysiske miljøet.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse preges av de ansattes bevisste holdninger, verdier, barnesyn og læringssyn – og virkeliggjøres gjennom personalets handlinger i møte med barn. For oss betyr dette at man evner å se, anerkjenne og justere seg etter andre, og spesielt til det enkelte barn. Voksne med god pedagogisk relasjonskompetanse forstår sin rolle i samspillet med barna.

Alle som jobber i vår barnehage skal møte alle barn med varme, imøtekomme deres behov og bidra til mestringsopplevelser. For å få dette til må relasjonene preges av gjensidig tillit og trygghet, og at alle ansatte forstår at det er den voksne som har ansvar for relasjonens kvalitet. Vi tar barna på alvor og vi tar deres tid her i barnehagen på alvor. Vi prøver å inkludere refleksjon over egne holdninger, verdier og barnesyn, i alt annet pedagogisk arbeid

vi gjør. Dette fordi vi tror at god pedagogisk relasjonskompetanse både utvikles og best tas vare på av personalet i fellesskap, og som en naturlig del av barnehagens kultur.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Danning er en prosess som skjer i barnets samspill med verden rundt seg. Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier, holdninger og handlings- og uttrykksmåter. Vi kan ønske som mål for dannelsingsprosessen at barna blir i stand til å tenke selv, stille spørsmål, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter og yte motstand på egne og andres vegne.

Vi ser på barna som aktive deltakere i eget liv. For å ha gode dannelsingsprosesser i barnehagen må vi voksne være gode samtale- og samhandlingspartnere. Det er vår plikt å veilede barna, men samtidig respektere deres egenverdi og selvstendighet. Vi må være oppmerksomme og vise interesse for hva barna har å si, og stille gode spørsmål. Vi må også prøve å være gode rollemodeller for barna og ta deres perspektiv på alvor.

Vi tror noe av det viktigste i dannelsingsprosessen handler om selvfølelse. Når man har god selvfølelse og forstår seg selv godt, kan det bli lettere å også forstå andre. Barns medvirkning er også sentral, det er viktig å føle at man betyr noe for andre og kan påvirke det som skjer i barnehagen.

Positive dannelsingsprosesser skjer der det er trygghet og gjensidig respekt fra alle parter. Vi mener derfor at barnehagens verdier - varme, se barnet, inkludering - er gode rettesnorer for barnehagens arbeid med positive dannelsingsprosesser. I tillegg må vi søke nært samarbeid med barnas hjem, slik at barna opplever sammenheng mellom sitt liv i barnehagen og hjemme.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Progresjon betyr fremskritt og utvikling. Noen ganger tenker vi på progresjon som å bygge stein på stein. Men vi kan også se det som å utvide innsikter, få flere perspektiver, fordype seg, forstå et fenomen med flere sanser enn før, knytte ferdigheter til kunnskaper, skrote tidligere meninger og holdninger og få nye, nyansere m.m.

Progresjon i barnehagens innhold handler om å legge til rette for utviklingsmuligheter i alt som barna opplever i barnehagen. Barnehagens innhold favner om planlagte aktiviteter og tema-arbeid, hverdags situasjoner som måltid og påkledning, sang, musikk, dramalek, matematikk, samvær og samarbeid mellom jevnaldrende, vennskap, konflikter og lek. Læring og utvikling skjer i lek og hverdagsaktiviteter, og i planlagte, tilrettelagte aktiviteter. Tema

barna får jobbe med er tilpasset alder og modning og vi legger vekt på at planene våre skal ha et innhold som kan endres i takt med barnas interesser og utvikling.

I vår barnehage vil vi at alle barn skal få utvikle seg, lære, oppleve mestring og framgang. De skal få gjøre selv, prøve, utforske, øve og undre seg sammen. Barna i barnehagen er unike, de har ulike erfaringer med seg og de lærer ulikt. Vi har derfor stort fokus at hvert enkelt barn skal få utvikle seg ut fra egne forutsetninger og behov, samtidig som vi legger til rette for progresjon for hele barnegruppen.

Dette innebærer at alle som jobber hos oss må lære barna godt å kjenne, utvikle forståelse for barns læring og utvikling, og prøve å legge til rette for neste skritt. Da kan vi velge spill, bøker, fortellinger, materialer, rom for lek og tilrettelegging av alle slag som gir en blanding av mestringsfølelse og utfordring i tråd med barnas alder, interesser og ferdigheter.

I Haugeveien barnehage har vi avdelinger for små og store barn. Vi planlegger for tydelig progresjon fra liten til stor avdeling, og for ulike grupper innen avdelingene. Vi har for eksempel egen gruppe for førskolebarna, og andre inndelinger som lekegrupper og turgrupper

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Før oppstart: Pedagogisk leder på avdelingen barnet skal begynne på sender ut et velkomstbrev til barnets foresatte. Brevet inneholder informasjon om tilvenningsperioden.

Ved oppstart: En ansatt fra avdelingen tar imot det nye barnet i starten og følger barnet nært den første tiden. Vi har alltid en førstegangssamtale med foreldre/foresatte for å utveksle informasjon, og for å komme tidlig i gang med foreldresamarbeidet. Førstegangssamtalen har vi laget en egen mal for. Barnets oppstart i barnehagen er fleksibel og tilpasses etter hvert barns behov, så godt det lar seg gjøre. På småbarnsavdelingene har barna individuelle behov for mat, søvn, stell, aktivitet, trøst og omsorg. Vi legger vekt på å følge barnets egen rytme, og kan tilpasse aktivitetene på avdelingene etter barnas behov.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

I Haugeveien barnehage deler alle de grunnleggende verdiene – varme, se barnet, være inkluderende. Personalet på samtlige avdelinger er kurset eller kjent med anerkjente samspillsmetoder vi benytter i hverdagen, og avdelingene har felles temaperioder gjennom året. Et barn som går fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling i vår barnehage vil nok

kjenne igjen både innhold og arbeidsmetoder, og samtidig få noen nye utfordringer å strekke seg etter.

I overgangen fra liten til stor avdeling vil personalet trygge barna ved å være positive til overgangen. Barna skal ha noe å glede seg til ved at vi snakker om ting man får gjøre når man blir «stor». Målet er at barna skal glede seg til å begynne på avdelingene Festningen eller Tamburen. 21 Vi vil at foreldrene også skal ha en trygg overgang gjennom at informasjon i god tid, og en kontaktperson på den nye avdelingen som de kan snakke med i forkant av overgangen.

Overgang til stor avdeling på begynnelsen av et nytt barnehageår:

- Barnegruppen som skal bytte avdeling bruker juni måned til å gå på besøk til den nye avdelingen, sammen med en fra personalet.
- Det arrangeres lekegrupper på den nye avdelingen sammen med noen av barna som går der fra før.
- Dersom det lar seg gjøre flytter en fra personalet permanent med barna over til ny avdeling.
- Barna hjelper til med å flytte garderobeplassen sin siste dagen før sommerferien.
- Fast kontaktperson på den nye avdelingen for både barn og foreldre.

Flytting til stor avdeling midt i et barnehageår:

- Vi bruker god tid på tilvenning til ny avdeling. Først sammen med en voksen fra den gamle avdelingen, og deretter sammen med en fast kontaktperson på den nye avdelingen.
- Prøve å få til at minimum to barn kan få flytte samtidig.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

De eldste barna i barnehagen har en førskolegruppe. Her handler det mye om sosial kompetanse, for eksempel hvordan ta kontakt med andre barn, om vennskap og fellesskap, vente på tur og regulere seg selv. I førskolegruppen får barna også øve på oppgaver som for eksempel å pakke sekken for en tur, kle på seg selv etter været og ferdes mer utenfor barnehagen på en trafikk sikker måte.

Overgangsmøter med de skolene som er aktuelle for våre barn blir gjennomført i løpet av våren. Her utveksler pedagogene fra barnehage og skole informasjon av generell karakter, for eksempel emner som barna har jobbet med i barnehagen eller reglene som gjelder for friminutt på den aktuelle skolen.

VI. Foreldremedvirkning

Hos oss ønsker vi at det skal være et åpent samarbeid mellom barnehagen og hjemmet. Terskelen skal være lav for å ta opp ting med oss. Vi utfyller hverandre ved at foreldrene er de som kjenner barnet sitt aller best og er eksperter på sitt barn og kan informere om det som opptar de på hjemmebane, mens vi har erfaring med barnet i timene det er hos oss i barnehagen.

Vi har forskjellige arenaer for samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet:

- Vi har det daglige møtepunktet i bringe- og hentesituasjonen.
- Månedspaner og månedsbrev, sendes i Vigilo fra høsten 2022.
- Foreldremøter. (Med orientering om endringene i barnehageloven, «Skyfritt»)
- Foreldresammenkomster (f.eks. foreldrekafe).
- Individuelle foreldresamtaler.
- Barnehagens samarbeidsutvalg (SAU), bestående av foreldrerepresentanter, ansattrepresentanter, styrer og representant fra eier.
- Alle foreldre inviteres til å delta i brukerundersøkelser fra kommunen når de kommer, og vi oppfordrer foreldrene til å delta ved bl.a. oppslag på informasjonstavlen.

VII. Bærekraftig utvikling

Vi holder til midt i byen, og vårt utgangspunkt er her. Vi vil fremme barns forståelse av naturen og behovet for bærekraftig utvikling gjennom felles opplevelser i nærmiljøet. Det regner eller er sol på oss ute på lekeplassen, og det bor mange flere dyr og småkryp i parken enn man kanskje tror. Parken er også full av trær, fugler og blomster som vi kan se nærmere på. Når vi er på tur og kommer ytterst på Nordnes-pynten er vi ved sjøen, kan studere tidevann og bølger, og samtale om alt som lever i havet.

På våre turer i nærmiljøet legger vi vekt på å gi barna gode opplevelser og forholde oss aktivt til det vi ser, for eksempel søppel i parken. Våre turer, og ikke minst vår felles undring, kan bidra til å skape holdninger som det å verdsette mangfold og bærekraft.

Vi kildesorterer avfallet vårt. I formingsprosjekter og i lek bruker vi ofte gjenbruksmateriell.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i

barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

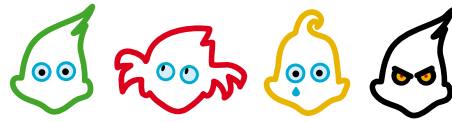
Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Haugeveien barnehage

Haugeveien 40

5005 Bergen/Nordnes

www: [Bergen kommune - Haugeveien barnehage](http://Bergen.kommune-Haugeveien.barnehage)

e-post: Haugeveien.barnehage@bergen.kommune.no

**BERGEN
KOMMUNE**